

A Magyar Tudományos Akadémia alapszabályainak módosítása.

A P.B. határozata és az Osztályok részéről felmerült javaslatok alapján az alapszabályokat az alábbiak szerint szükséges módosítani:

7.§.

c./ "az elnök, három alelnök, a főtitkár, a főtitkárhelyettes és az akadémiai titkárok;"/megjegyzés: a főtitkárhelyettes eddig az alapszabályokban az Akadémia szervezeténél nem volt felsorolva, így célszerű a mostani alapszabály módosítás alkalmával a főtitkárhelyettest a szervezet között beiktatni/.

f./ "az osztálytitkárok, az osztálytitkár helyettesek";

/2/ "az elnökség, az elnök és a főtitkár munkáját az elnökségi kollégium és az Elnökségi Titkárság; az osztályok munkáját a bizottságok és a szaktitkárságok segítik elő". /Megjegyzés: az említett §.h./ pontja említést tesz a bizottságokról, azonban ez elhagyható, mivel a /2/ új bekezdés szövegében szerepel az elnökségi kollégium, mint tanácsadó szerv, így e szövegbe célszerű beiktatni a javasolt szövegezés szerint az osztályok munkájánál a bizottságokat/.

20.§.

c./ "az elnökségi kollégium tagjainak kijelölése; /megjegyzés: az elnökségi kollégiumról, illetve a kollégium tagjairól az alapszabályok eddig nem rendelkeztek/.

26.§.

/1/ "Az elnökségi kollégium az elnökség, az elnök és a főtitkár tanácsadó testülete. Megtárgyalja és előkészíti az elnökség elé kerülő fontosabb határozattervezeteket, javaslatot és véleményt nyilvánít az elnöknek és a főtitkárnak a két elnökségi ülés között az operatív intézkedések tételében, vagy egyéb az Akadémia munkájával összefüggő kérdésekben. Az elnökségi kollégium tagjai: az elnök, a főtitkár, az akadémiai titkárok és azok, akiket az elnökség a kollégium tagjává kijelöl. A kollégium üléseire a felsoroltakon kívül - tanácskozási joggal - mások is meghívhatók."

/2/ "Az elnökség és az elnökségi kollégium munkájával kapcsolatos ügyviteli teendőket az elnökségi titkárság látja el."

/3/ "Az elnökségi titkárság előkészíti a közgyűlés, a nagygyűlés, az elnökségi és elnökségi kollégium üléseinek napirendjét,stb."

/4/ "Az elnökségi titkárság vezetője tanácskozási joggal részt vesz a közgyűlésen, az elnökségi és az elnökségi kollégium ülésein."

29.§.

- /1/ bekezdés második mondata: "Az osztályülést az osztálytitkár hívja össze és vezeti; akadályoztatása esetén helyettese, vagy az általa kijelölt osztályvezetőségi tag helyettesíti."
- /3/ bekezdés a./: "az osztály tagjai és az osztály tudományterületéhez tartozó intézmények tudományos fokozattal rendelkező vezetői és munkatársai közül három évre osztályvezetőséget, osztálytitkárt és szükség szerint osztálytitkár-helyettesét választ."

30.§.

- /1/ bekezdés első mondata a következő új mondattal egészül ki:
"Az osztályvezetőségeknek az osztályok irányításában és felügyeletében - az elnökség hatáskörében és kijelölése alapján - az alelnökök és az akadémiai titkárok segítséget nyújthatnak."
- /2/ bekezdés egy új második mondattal egészül ki: "Tanácskozási joggal az osztályvezetőség tagjává választható az osztály tudományterületéhez tartozó intézmények tudományos fokozattal rendelkező vezetői és munkatársai, akik egyébként nem tagjai az Akadémiának."

32.§.

- /4/ "Azoknál az osztályoknál, ahol szükséges az osztálytitkárok mellé - az osztály munkájában való közreműködés és állandó helyettesítés céljából - lehetőleg tudományok doktora fokozattal rendelkező osztálytitkár helyettesét lehet választani."

Erdei Ferenc sk.
főtitkár.

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
ALAPSZABÁLYAI**

AZ 1956. ÉVI RENDKÍVÜLI KÖZGYŰLÉS UTÁN

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA ALAPSZABÁLYAI

Az 1956. évi rendkívüli közgyűlés után

I. FEJEZET

A Magyar Tudományos Akadémia célja és feladata

1. §

(1) A Magyar Tudományos Akadémia a Magyar Népköztársaság legfelsőbb tudományos testülete.

(2) Az Akadémia célja, hogy a dialektikus materializmus tudományos világnézete alapján, a tudományok valamennyi ágának művelésével és fejlesztésével, a tudományos munkálatok megszervezésével és támogatásával, továbbá az eredmények gyakorlati hasznosításának elősegítésével hozzájáruljon a Magyar Népköztársaság társadalmi, népgazdasági és művelődési feladatainak megvalósításához, a szocialista társadalmat építő többi népek fejlődéséhez, valamint a tudománynak az egész emberiség érdekét szolgáló előrehaladásához.

2. §

(1) Az Akadémia feladata az egész magyar tudományos kutatás elvi irányítása, a kutatómunka fő irányainak összehangolása, továbbá a tudományos munka és a gyakorlati élet alkotó együttműködésének előmozdítása. Feladata megvalósítása érdekében az Akadémia tanulmányozza az ország termelőerőit, az emberiség tudományos eredményeit, tudományos tervet készít, és ebben kijelöli az országos érdekű feladatokat. E feladatokat az Akadémia részben saját szervezete, részben az egyetemi tanszékek és egyéb intézmények útján oldja meg.

(2) Az Akadémia feladatköréből adódóan különösen gondoskodik:

a) a hazai tudományos kutatás fő irányelveinek megállapításáról és ezek érvényesítéséről;

b) a több évre szóló országos (távlati) tudományos kutatási terv és az évi országos tudományos tervek kidolgozásáról;

c) az Akadémia évi tudományos kutatási tervének elkészítéséről és a jóváhagyott terv végrehajtásáról;

d) a tudományos munkát végző személyek fejlődésének elősegítéséről, tudományos munkájuk támogatásáról, a tudományos utánpótlás feltételeinek biztosításáról;

e) a tudományos munkát végző személyek, a tudományos munkához szükséges eszközök, az országos jelentőségű tudományos eredmények és a folyamatban levő tudományos kutatásra vonatkozó adatok nyilvántartásáról;

f) a magyar tudomány nemzetközi kapcsolatainak ápolásáról.

(3) Az Akadémia e feladatait valamennyi szervének együttműködése és az egyes kutatók javaslatainak figyelembevétele alapján a többi illetékes állami szervekkel egyetértésben látja el.

3. §

(1) Saját tudományos tervének megvalósítása érdekében az Akadémia tudományos kutatást folytat a szervezetéhez tartozó kutatóintézetekben (csoportokban, laboratóriumokban stb.)

(2) Akadémiai tudományos kutatást lehet végezni az egyetemi tanszékeken s az egyes minisztériumok felügyelete alá rendelt intézmények keretében is.

4. §

Az Akadémia saját kezdeményezéséből, továbbá a Minisztertanács, a minisztériumok és más állami szervek megkeresésére véleményt nyilvánít a népgazdasági terv elkészítésével kapcsolatos és más fontos tudományos kérdésekben.

5. §

Az Akadémia

a) támogatja az intézeti, kollektív és egyéni tudományos kutatást, megbízást ad tudományos művek elkészítésére;

b) a tudományos kutatások eredményeinek ismertetésére és a tudományos kérdések megvitatására felolvasó üléseket, kongresszusokat, tudományos ülészakokat, előadásokat rendez, tudományos könyveket és folyóiratokat ad ki;

c) biztosítja, hogy a magyar tudomány képviselői kapcsolatot tartsanak külföldi tudósokkal, részt vegyenek külföldi tudományos kongresszusokon, ülészakokon, előadásokon; tanulmányutakat tegyenek és megismerjék a haladó tudósok eredményeit, alkalmat ad arra, hogy külföldi tudósok az Akadémia munkájában megfelelően részt vehessenek;

d) az Akadémia a tudományos ismeretek terjesztésével tervszerűen közreműködik dolgozó népünk műveltségi színvonalának emelésében; evégből felügyeletet gyakorol a hatáskörébe utalt tudományos és műszaki egyesületek, társaságok felett, együttműködik az erre hivatott egyéb egyesületekkel és más társadalmi szervezetekkel.

6. §

Az Akadémia előadásainak és közléseinek nyelve a magyar, gondot fordít azonban arra is, hogy a magyar tudomány eredményeit idegen nyelven is rendszeresen közzétegye vagy ismertesse. Külső tagok vagy külföldi vendégek idegen nyelven is tarthatnak előadást.

II. FEJEZET

Az Akadémia szervezete

7. §

- (1) Az akadémia szervezete :
- a) a közgyűlés ;
 - b) az elnökség ;
 - c) az elnök, három alelnök, a főtitkár és az akadémiai titkárok ;
 - d) az osztályok ;
 - e) az osztályvezetőségek ;
 - f) az osztálytitkárok ;
 - g) az Akadémia felügyelete alá tartozó kutatóintézetek, kutatócsoportok, laboratóriumok, az Akadémia könyvtára, dokumentációs központok ;
 - h) a bizottságok.
- (2) Az elnökség munkáját az elnökségi titkárság ; az osztályok munkáját pedig a szaktitkárságok segítik elő.
- (3) Az Akadémia működésével kapcsolatos igazgatási és ügyviteli teendőket az Akadémia központi igazgatási szervei látják el.
- (4) Az Akadémia szervezetéhez és felügyelete alá tartoznak továbbá :
- a) az Akadémiai Kiadó,
 - b) az Akadémia egyéb vállalatai.

8. §

Az Akadémia felügyeletet gyakorol :

- a) a Tudományos Minősítő Bizottság felett, továbbá
- b) a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, valamint az Akadémiához tartozó többi egyesületek és társaságok felett.

III. FEJEZET

A tagok választása, jogaik és köteleességeik

9. §

- (1) Az Akadémia tagjai : tiszteleti, külső, rendes és levelező tagok. Mindegyik tag valamelyik osztályhoz tartozik.
- (2) Az Akadémia rendes és levelező tagjainak számát az elnökség évenként állapítja meg.
- (3) A tagok megválasztására az illetékes osztályok javaslatai alapján, az elnökség tesz előterjesztést a közgyűlésnek. Az osztály a javaslatot két vagy több tagjának ajánlása alapján teszi meg. Az elnökség előterjesztését az Akadémia tagjainak a közgyűlés előtt meg kell küldeni.
- (4) Az Akadémia tagjainak választására állami és társadalmi szervek is tehetnek javaslatot az elnökségnek; e javaslatokat az elnökség véleményezés végett megküldi az Akadémia illetékes osztályának.

10. §

(1) Tiszteleti tag azok köréből választható, akik a tudomány területén különösen kiemelkedő érdemeket szereztek. Tiszteleti taggá külföldi állampogár is megválasztható.

(2) Külső taggá — a magyar tudomány számára jelentős munkásságuk alapján — külföldi állampolgárságú tudósok választhatók.

(3) Rendes taggá a kiemelkedő tudományos eredményeket elért levelező tag választható. Kivételesen rendes taggá lehet választani olyan kiemelkedő tudományos eredményt elért tudóst is, aki nem levelező tag.

(4) Levelező taggá kiváló tudományos eredményeik alapján a tudományok doktorai választhatók.

(5) A tagok tagsági jogukat megválasztásukkal szerzik meg. Az Akadémia elnöksége a megválasztott tag részére oklevelet ad.

11. §

(1) Akiket rendes vagy levelező taggá választottak, megválasztásuktól számított egy éven belül kötelesek székfoglaló értekezést előterjeszteni; indokolt esetben az értekezés előterjesztésére az elnökség későbbi határidőt állapíthat meg.

(2) A rendes és a levelező tag a székfoglaló értekezést nyilvános osztályülésen adja elő; ezen az ülésen történik oklevelének átadása is.

12 §

(1) Az Akadémia rendes és levelező tagjainak kötelességük, hogy műveljék és fejlesszék tudományágukat, vegyenek részt az Akadémia tudományos szervező munkájában és segítsék elő a tudományos eredmények felhasználását.

(2) Az Akadémia tagjai részt vesznek az Akadémia közgyűlésén, az osztályüléseken, a felolvasó üléseken, az ankétokon stb.

13. §

(1) A tiszteleti, a rendes és a levelező tagoknak osztályuk ülésein szavazati joguk van. A közgyűlésen csak a tiszteleti és a rendes tagokat illeti meg szavazati jog.

(2) Az Akadémia rendes és levelező tagjai ebben a minőségükben külön akadémiai illetményben részesülnek.

(3) A tagok tagságuk minőségéhez képest: „a Magyar Tudományos Akadémia tiszteleti, külső, rendes, levelező tagja” megjelölést használhatják. A rendes tagot az „akadémikus” megjelölés is megilleti.

14. §

(1) Az akadémiai tagság a tag halálával vagy a tagságról történő lemondással szűnik meg.

(2) Az elnökség az illetékes osztályülés előterjesztésére kizárhatja az Akadémia tagjai közül azt, aki olyan magtartást tanúsít, amely őt a tagságra méltatlanná teszi. Az osztályülés előterjesztéséről a jelenlevő tagok szótöbbségével, titkos szavazással döntenek. Az elnökség a határozathozatal előtt a lehetőséghez képest alkalmat ad a tagnak írásbeli vagy szóbeli nyilatkozat tételére.

(3) A kizárt tag az elnökség határozata ellen a közgyűléshez fellebbezhet, a fellebbezés elintézéséig azonban tagsági jogait nem gyakorolhatja.

IV. FEJEZET

A közgyűlés

15. §

(1) A közgyűlés az Akadémia legfőbb szerve.

(2) A közgyűlésen az Akadémia tiszteleti és rendes tagjai szavazati joggal, levelező és külső tagjai pedig tanácskozási és indítványozási joggal vesznek részt. Az elnökség, valamint az osztályvezetőségek tagjainak akkor is van szavazati joguk, ha levelező tagok. A rendes és a levelező tagok részvétele a közgyűlésen a tagságból folyó kötelezettség.

(3) A közgyűlést az Akadémia évi nagygyűlése keretében kell tartani. Az elnökség egyébként közgyűlést bármikor összehívhat; az Akadémia tagjai egyharmadának írásbeli javaslatára a közgyűlést köteles összehívni.

(4) A közgyűlést az Akadémia elnöke vezeti.

(5) Az Akadémia elnökének akadályoztatása esetén a közgyűlést az elnökség által kijelölt alelnök, ha pedig az alelnökök is akadályoztatva vannak, az az elnökségi tag vezeti, akit az elnökség ezzel megbíz.

16. §.

A közgyűlés hatáskörébe tartozik :

a) az Akadémia egész működésére vonatkozó fő irányelvek meghatározása, a tudománypolitikai célok kitűzése ;

b) az Akadémia munkájára, a tudományos terv és az ennek végrehajtását elősegítő gazdasági tervek teljesítésére vonatkozó, a főtitkár útján előterjesztett elnökségi beszámoló megvitatása és jóváhagyása ;

c) az országos tudományos terv fő irányelveinek meghatározása ;

d) az Akadémia alapszabályainak megállapítása, illetőleg módosítása ;

e) az elnök, a három alelnök, a főtitkár, az akadémiai titkárok és az elnökség tagjainak megválasztása ;

f) új tagok választása ;

g) az elnökség kizáró határozata elleni fellebbezések elbírálása ;

h) határozathozatal mindazokban az ügyekben, amelyeket az elnökség a közgyűlés elé terjeszt.

17. §

(1) A közgyűlés az elnököt és az alelnököket az Akadémia belföldi tiszteleti és rendes tagjai sorából választja. Elnökségi tagokká tiszteleti, rendes és levelező tagok választhatók.

(2) A főtitkárt és az akadémiai titkárokat az Akadémia rendes vagy levelező tagjai közül kell választani.

(3) Az előző bekezdésekben felsoroltak megválasztása három évre szól. Jelölésükre a közgyűlés a szavazásra jogosult tagok sorából öttagú jelölőbizottságot küld ki.

(4) Az elnököt tisztségében a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa, az alelnököket és a főtitkárt a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa erősíti meg.

18. §

(1) A közgyűlés akkor határozatképes, ha a szavazásra jogosult tagoknak legalább a fele jelen van. Határozatképtelenség esetén tizenöt napon belül újabb közgyűlést kell összehívni; ez a megjelent tagok számára való tekintet nélkül határozatképes.

(2) A közgyűlés általában nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza határozatait. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

(3) A közgyűlés titkos szavazással választja a tagokat és a 17. §-ban felsoroltakat, továbbá titkosan szavaz a tagok kizárása tárgyában.

(4) A tagok választásához és kizárásához is a szavazásra jogosult jelenlevők szótöbbsége szükséges.

V. FEJEZET

Az elnökség

19. §

(1) Az Akadémia állandó és folyamatos működését az elnökség irányítja.

(2) Az elnökség tagjai: az elnök, a három alelnök, a főtitkár, az akadémiai titkárok, az osztálytitkárok és a választott elnökségi tagok.

20. §

(1) Az elnökség hatáskörébe tartozik:

a) a közgyűlés határozatainak végrehajtása, illetőleg a végrehajtásról való gondoskodás;

b) a közgyűlés előkészítése, az Akadémia működéséről szóló közgyűlési beszámoló elkészítése;

c) az osztályok tudományos terveinek jóváhagyása és az Akadémia egységes tudományos tervének elkészítése;

d) az osztályok működésének irányítása és ellenőrzése;

e) az Akadémia pénzügyi, beruházási, létszám- és egyéb keretének az osztályok közötti felosztása;

f) az Akadémia szervezeti és működési szabályzatának megállapítása.

(2) A két közgyűlés közötti időszakban a közgyűlés hatáskörét — a 16. § *d)*—*g)* pontjaiban foglaltak kivételével — az elnökség gyakorolja.

21. §

(1) Az elnökség — július és augusztus hónapok kivételével — havonta legalább egy ülést tart. Az ülést az elnök hívja össze.

(2) Az elnökség egyszerű szótöbbséggel hozza határozatait; szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

VI. FEJEZET

Az elnök, az alelnökök, a főtitkár és az akadémiai titkárok

22. §

(1) Az Akadémia munkáját az elnök irányítja.

(2) Az elnök hatáskörébe tartozik:

a) az Akadémia képvisellete;

b) az Akadémia által az állami szervekhez benyújtandó jelentések, javaslatok elkészítése és előterjesztése, az állami szervektől érkező megkeresések és megbízások elintézése;

c) az Akadémia tudományos intézetei, intézményei, vállalatai és hivatali szervei felett a felügyelet ellátása, továbbá e szerveket illetően a kinevezési (alkalmazási, megbízási) és felmentési jog gyakorlása;

d) az elnökségi bizottságok elnökeinek, titkárainak és tagjainak, továbbá az osztályhoz tartozó bizottságok elnökeinek, valamint az intézetek Tudományos Tanácsai vezetőinek és tagjainak megbízása;

e) javaslattétel kitiüntetésekre, továbbá kitiüntető jelvények és jutalmak adományozása;

f) az osztályok javaslatai alapján külföldi kiküldetések engedélyezése és külföldi tudósok meghívása;

g) az Akadémia ügyrendjének megállapítása, valamint az osztályvezetőségek javaslata alapján az Akadémia tudományos intézetei szervezeti és működési szabályzatának jóváhagyása.

(3) Az elnök — kivéve a közgyűlés és az elnökség hatáskörébe utalt ügyeket — az Akadémia igazgatási körébe tartozó bármely ügyet a saját hatáskörébe vonhat, illetőleg az intézkedést és a döntést magának tarthatja fenn.

23. §

(1) Az elnököt akadályoztatása esetén az általa kijelölt alelnök helyettesíti.

(2) Az elnök a hatáskörébe tartozó egyes ügyek vagy ügykörök ellátásával az alelnököket vagy a főtitkárt bízhatja meg.

(3) Két elnökségi ülés közötti időszakban az elnök a főtitkárral együtt — a fontosabb ügyekben az alelnökök és az akadémiai titkárok bevonásával — gyakorolja az elnökség hatáskörét.

24. §

(1) A főtitkár az Akadémia elnökének irányítása mellett az Akadémia felső operatív vezetője; érvényesíti a közgyűlés és az elnökség határozatait az osztályok tudományos munkájában; vezeti az Akadémia központi igazgatási szerveit.

(2) A főtitkár;

a) gondoskodik az Akadémia tudományos tervének elkészítéséről és megteszi az annak végrehajtásához szükséges intézkedéseket;

b) biztosítja a közgyűlés és az elnökség határozatainak végrehajtását, illetőleg kiadja a végrehajtáshoz szükséges utasításokat és intézkedéseket;

c) az elnök által ráruházott hatáskörben gyakorolja az irányítást és a felügyeletet, a kinevezési és a felmentési jogkört az Akadémia intézeteit, intézményeit, vállalatait és a hivatal szerveit illetően;

d) összehangolja az osztályok és a központi igazgatási szervek munkáját;

e) az Akadémia központi folyóirata szerkesztőbizottságának elnöke.

25. §

(1) Az akadémiai titkárok számát és feladatkörét a közgyűlés határozza meg.

(2) Az akadémiai titkárok a közgyűlés által meghatározott ügykörben a főtitkár helyettesei.

(3) A közgyűlés által kijelölt akadémiai titkár a főtitkár állandó helyettese.

26. §

(1) Az elnökség munkájával kapcsolatos ügyviteli teendőket az elnökségi titkárság látja el. Az elnökségi titkárság közvetlenül a főtitkár irányítása alá tartozik; vezetőjét az Akadémia elnöke nevezi ki. Az elnökségi titkárság vezetőjévé csak olyan személyt lehet kinevezni, aki tudományos fokozattal rendelkezik.

(2) Az elnökségi titkárság előkészíti a közgyűlés, a nagygyűlés és az elnökségi ülések napirendjét, továbbá az elnökség elé kerülő ügyeket; a tudományos tervezést illetően módszertani irányelveket dolgoz ki; összehangolja az osztályok tervezési munkáját és jóváhagyásra előkészíti a terveket; ellenőrzi az elnökségi határozatok végrehajtását és intézi mindazokat az ügyeket, amelyekkel az elnökség megbízza. Az elnökségi titkárság intézkedik az Akadémia belső működésére vonatkozó általános ügyviteli és adminisztratív ügyekben.

(3) Az elnökségi titkárság vezetője tanácskozási joggal részt vesz a közgyűlésen és az elnökségi üléseken.

VII. FEJEZET

Az osztályok, az osztályülés, az osztályvezetőségek

27. §

Az Akadémia tudományos feladatait az osztályok, továbbá az osztályok irányítása alá tartozó intézetek és bizottságok útján látja el.

28. §

(1) Az Akadémia osztályai:

- I. Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya,
- II. Társadalmi-Történeti Tudományok Osztálya,
- III. Matematikai és Fizikai Tudományok Osztálya,
- IV. Agrártudományok Osztálya,
- V. Biológiai és Orvosi Tudományok Osztálya,
- VI. Műszaki Tudományok Osztálya,
- VII. Kémiai Tudományok Osztálya.

(2) Az osztályvezetőségek javaslatára az Akadémia elnöksége az osztályokon belül egyes tudományszakokra önálló csoportokat szervezhet, megállapítja azok feladatát, valamint működési körét és megbízza a csoportok vezetőit. A csoportok tudományterületükön — az Akadémia elnöke által meghatározott vonatkozásban — tudományos osztály jellegével működnek.

29. §

(1) Az osztályok tagjai negyedévenként legalább egyszer osztályülést tartanak. Az osztályülést az osztálytitkár hívja össze és vezeti; akadályoztatása esetén az általa kijelölt osztályvezetőségi tag helyettesíti.

(2) Az osztályüléseken az osztályhoz tartozó tiszteleti és rendes, valamint levelező tagoknak részvételi és szavazati joguk van. A rendes és a levelező tagok részvétele az osztályülésen a tagságból folyó kötelezettség.

(3) Az osztályülés:

a) az osztály tagjai közül három évre osztályvezetőséget és osztálytitkárt választ;

b) az osztályvezetőség előterjesztése alapján megtárgyalja az osztály távlati tudományos tervét, évi tudományos tervét és az azok megvalósítását elősegítő gazdasági terveket;

c) megtárgyalja az osztályvezetőség működéséről készült beszámolót;

d) határoz az osztályvezetőség által eléje terjesztett kérdésekben;

e) dönt új tagok jelölése tárgyában;

f) tudományos előadó üléseket rendez.

(4) Az osztályülések — a tudományos előadó ülések kivételével — általában zártak. Az ülésekre a bizottságok tagjait vagy más szakértőket is meg lehet hívni.

(5) A tudományos előadó üléseken — az osztályvezetőség határozata alapján — azok is előadhatják tudományos munkájukat, akik az Akadémiának nem tagjai.

30. §

(1) Az osztály, valamint az osztályhoz tartozó bizottságok és intézetek működésének folyamatos irányítását és ellenőrzését az osztályvezetőség végzi.

(2) Az osztályvezetőség tagjai: az osztálytitkár és azok, akiket az osztály az osztályvezetőség tagjaivá választ. Az osztályvezetőség ülésein a vezetőség tagjaival azonos jogokkal vesznek részt az osztálynak azon tagjai, akik az Akadémia elnökségének tagjai.

(3) Az osztályvezetőség választott tagjainak száma háromnál kevesebb és nyolcnál több nem lehet.

(4) Az osztályvezetőség havonta legalább egyszer tart ülést. Határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az osztálytitkár dönt.

31. §

(1) Az osztályvezetőség hatásköre:

a) az osztály tudományterületére vonatkozó fő irányelvek megállapítása, az osztály munkájának irányítása;

b) az osztály távlati tudományos tervére vonatkozó javaslatok elkészítése és az előfeltételek biztosítása a jóváhagyott tervek végrehajtásához;

c) az osztály évi tudományos tervére és az azok megvalósítását elősegítő gazdasági tervekre vonatkozó javaslatok elkészítése az elnökség által az osztály részére megállapított keretek között; a jóváhagyott terv végrehajtásának ellenőrzése;

d) az osztály által képviselt tudományág körében tudományos munkásságot végző személyek fejlődésének figyelemmel kísérése; a tudósképzést érintő kérdésekben javaslattétel a Tudományos Minősítő Bizottságnak, véleménynyilvánítás az egyetemek, főiskolák és egyéb tudományos intézmények személyi kérdéseiben;

e) az osztály által képviselt tudományág körében működő akadémiai kutatóintézetek és egyesületek, valamint bizottságok munkájának irányítása és ellenőrzése;

f) az osztály által képviselt tudományágban elért eredmények ismertetésének és felhasználásának elősegítése; az osztály könyvkiadási tervének elkészítése.

(2) Az osztályvezetőség látja el mindazokat a feladatokat és véleményt nyilvánít mindazon kérdésben, amelyeket az elnökség a hatáskörébe utal.

(3) Az osztályvezetőség rendszeresen beszámol működéséről az osztályülésnek és évenként jelentést tesz az elnökségnek.

32. §

(1) Az osztálytitkár:

a) irányítja az osztály által képviselt tudományágakkal összefüggő ügyeket, megbízza az osztályhoz tartozó bizottságok tagjait;

b) gondoskodik az osztály munkájának folyamatoságáról, előkészíti az osztályvezetőség üléseit, állandó figyelemmel kíséri és ellenőrzi az osztályhoz tartozó intézetek és bizottságok tevékenységét, és segíti ezeket munkájuk feltételeinek biztosításában, irányítja és ellenőrzi a szaktitkárságot;

c) rendszeresen tájékoztatja az osztályvezetőséget az elnökség határozatairól.

(2) Az osztályra vonatkozó határozatokat az osztálytitkár hajtja végre, az osztályvezetőségi ülésen a határozatok végrehajtásáról rendszeresen beszámol.

(3) Az osztálytitkár az osztály operatív vezetője. Képviseli az osztályt és két osztályvezetőségi ülés közötti időszakban gyakorolja az osztályvezetőség hatáskörét.

33. §

(1) Az osztály tudományszervező munkáját és ügyvitelét az osztálytitkár irányításával a szaktitkárság végzi. A szaktitkárság adminisztratív vezetője a szaktitkár.

(2) A szaktitkárság feladata az osztályülések, az osztályvezetőségi ülések, az osztályhoz tartozó bizottsági ülések, tudományos ülészek előkészítése; a jóváhagyott határozatok végrehajtásának biztosítása, segítségnyújtás az osztály tudománypolitikai munkájában.

(3) A szaktitkárt az osztályvezetőség javaslata alapján az Akadémia elnöke nevezi ki.

VIII. FEJEZET

Az Akadémia intézetei és intézményei

34. §

(1) Az Akadémia tudományos kutatási tervét a felügyelete alá tartozó tudományos kutatóintézetek (csoportok, laboratóriumok) közreműködésével oldja meg; egyes feladatok megoldásában az egyetemi tanszékek és az érdekelt minisztériumok felügyelete alá tartozó intézmények is közreműködnek.

(2) Az Akadémia tudományos kutatóintézetei a rájuk vonatkozó állami határozatok és az Akadémia elnöke által jóváhagyott működési szabályzat alapján fejtik ki tevékenységüket.

(3) Az Akadémia elnöke a felügyelete alá tartozó kutatóintézeteket az osztályvezetőség útján irányítja és ellenőrzi.

(4) A tudományos munka eredményességének előmozdítása érdekében dokumentációs központok szervezhetők.

35. §

(1) A kutatóintézet az igazgató vezetése alatt áll, az igazgató felelős az intézet működéséért. Az igazgató az Akadémia illetékes osztályvezetőségének közvetlen felügyelete, irányítása és ellenőrzése alá tartozik.

(2) Az igazgatót irányító munkájában az intézet Tudományos Tanácsa támogatja. A Tudományos Tanács tagjainak számát és összetételét az intézet szabályzata állapítja meg.

(3) A Tudományos Tanács az igazgató tanácsadó testülete. Vezetőjét és tagjait az illetékes osztályvezetőség javaslata alapján az Akadémia elnöke bízza meg.

36. §

(1) Az Akadémia a tudományos ismeretek terjesztése és a tudományos munka előmozdítása érdekében könyvtárat tart fenn.

(2) Az Akadémia könyvtárának szervezetét és igazgatását, a könyvtár használatának módozatait és fejlesztésének eszközeit az Akadémia elnöke által jóváhagyott könyvtári ügyrend állapítja meg.

(3) Az Akadémia könyvtára az Akadémia elnökének felügyelete alatt áll.

IX. FEJEZET

A bizottságok

37. §

(1) Az elnökség és az osztályvezetőségek egyes tudományos kérdések megvizsgálására, továbbá egyes feladatok rendszeres vagy esetenkénti ellátására bizottságokat szervezhetnek, illetőleg küldhetnek ki. Az elnökségi bizottságok közvetlenül az elnökség, az osztályokhoz tartozó bizottságok az osztályvezetőség közvetlen irányítása alá tartoznak. A bizottságok az elnökség, illetőleg az osztályvezetőség tanácsadó és javaslattevő szervei.

(2) Meghatározott tudományzakok körébe tartozó feladatok rendszeres ellátására állandó jellegű bizottságokat, illetőleg komplex bizottságokat kell szervezni. Az osztályvezetőség a bizottsági feladatok ellátásával az akadémiai kutatóintézetek Tudományos Tanácsait is megbízhatja.

(3) Az elnökségi bizottságok elnökét, titkárát és tagjait — egy évi időtartamra — az Akadémia elnöke bízza meg. Az osztályokhoz tartozó bizottságok, illetőleg komplex bizottságok elnökeit — az osztályvezetőség előterjesztésére — egy évi időtartamra az Akadémia elnöke, titkárait és tagjait pedig az osztálytitkár bízza meg.

(4) A bizottság, illetőleg a komplex bizottság munkájáért a bizottság elnöke felelős. A bizottság elnökét az Akadémia rendes, vagy levelező tagjai közül kell kijelölni.

38. §

A bizottság és a komplex bizottság ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az osztályvezetőség a hatáskörébe utal. Megvitatja a tudományterület elvi és szakmai kérdéseit, vitaüléseket, tanácskozásokat, felolvasó üléseket, kongresszusokat, tudományos ülésszakokat készít elő, beszámoltatja az aspiránsokat és ösztöndíjasokat, javaslatokat készít az illető tudományterület érdemi és szervezeti kérdéseire.

39. §

(1) Az osztályvezetőségek egyes konkrét feladatok elvégzésére a bizottság mellé albizottságokat (munkabizottságokat) szervezhetnek.

(2) Az albizottság elnökét és tagjait — az illetékes bizottság elnökének előterjesztésére — legfeljebb egy évi időtartamra az osztálytitkár bízza meg.

40. §

A bizottságok, illetőleg az albizottságok munkájába a tagokon kívül más szakértők is bevonhatók.

X. FEJEZET

Tudományos ülések

41. §

(1) Az Akadémia minden évben nagygyűlést rendez, amelynek keretében kiemelkedő fontosságú tudományos kérdéseket vitat meg és megtartja évi rendes közgyűlését.

(2) A nagygyűlés keretében osztályüléseket kell tartani, ezeken az osztályok nyilvánosan megvitatják az osztályvezetőség beszámolóját.

42. §

(1) Az Akadémia, illetőleg osztályai a tudományos célok megvalósítása érdekében kongresszusokat, tudományos ülészakokat és egyéb tudományos előadásokat rendeznek és ezekre az Akadémia külföldi tudósokat is meghívhat.

(2) A kongresszusok és a tudományos előadások célja, hogy előmozdítsák a tudomány fejlődését, a tudományos és a gyakorlati szakemberek széles körű bevonásával megvitassanak tudományos kérdéseket, továbbá ismertessék a magyar tudomány eredményeit.

XI. FEJEZET

Egyesületek és társaságok

43. §

(1) Az Akadémia a tudományos és kulturális tevékenység fejlesztése, továbbá az eredményeknek társadalmi úton való tudatosítása érdekében tudományos célú egyesületeket és társaságokat támogat.

(2) A hasonló célkitűzésű egyesületek, mint tagegyesületek, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségébe tartoznak; ezenkívül működnek önálló egyesületek és társaságok is. Célkitűzéseiket és működésüket a közgyűlésük által elfogadott és jóváhagyott alapszabályok állapítják meg.

(3) A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, valamint a többi egyesületek és társaságok az Akadémia elnökének felügyelete alá tartoznak, irányításukról és alapszabályuknak megfelelő működésükről a kijelölt akadémiai titkár és az érdekelt osztálytitkárok gondoskodnak.

XII. FEJEZET

Az Akadémia szerepe a tudományos utánpótlás képzésében

44. §

(1) Az Akadémia irányítja és ellenőrzi a szervezett tudományos utánpótlás képzését.

(2) Az Akadémia az ezzel összefüggő feladatokat az elnökség irányításával és az Akadémia többi szerveinek közreműködésével a Tudományos Minősítő Bizottság útján látja el.

(3) A Tudományos Minősítő Bizottság szervezetét és működését külön jogszabályok állapítják meg.

(4) A tudományos minősítésekkel kapcsolatos intézkedések egységes előkészítését és végrehajtását a Tudományos Minősítő Bizottság Titkársága az Akadémia osztályainak közreműködésével látja el.

45. §

Az Akadémia a tudományok művelőit ösztöndíjak és kutató prémiumok, továbbá tudományos díjak kitűzésével is támogatja.

XIII. FEJEZET

Az Akadémia hivatali szervei

46. §

(1) Az Akadémia hivatali szervei közvetlenül a főtitkár irányítása és felügyelete alatt működnek. A főtitkár — az ügyrend alapján — közvetlenül ad utasítást az egyes hivatali szerveknek; a főtitkár irányításával az akadémiai titkárok is intézkedhetnek.

(2) Az Akadémia hivatali szerveinek vezetőit a főtitkár javaslatára az elnök nevezi ki.

(3) A hivatali szervek feladata, hogy az elnökség által jóváhagyott tervek alapján gondoskodjanak az Akadémia osztályainak, intézetekinek és intézményeinek zavartalan működéséhez szükséges feltételek biztosításáról, az Akadémia felügyelete alá tartozó vállalatok irányításáról. A hivatali szervek látják el az Akadémia működésével kapcsolatos igazgatási teendőket.

(4) A hivatali szervek részletes feladatait, valamint az osztályokkal és az Akadémia felügyelete alá tartozó intézetekkel és intézményekkel való kapcsolatát az elnökség által jóváhagyott szervezeti és működési szabályzat állapítja meg.

XIV. FEJEZET

Könyv- és folyóiratkiadás, az Akadémia egyéb vállalatai

47. §

(1) Az Akadémia a tudományos kutatások eredményeinek nyilvánosságra hozatala érdekében tervszerűen tudományos könyveket és folyóiratokat ad ki. Az osztályok könyv- és folyóiratkiadási tervét az elnökségi Könyv- és Folyóiratkiadó Bizottság javaslata alapján az elnökség hagyja jóvá. Az Akadémia könyv- és folyóiratkiadási tervének teljesítését az Akadémiai Kiadó útján biztosítja.

(2) Az Akadémia az egyes tudományos kutatási feladatok gyakorlati megvalósítása, valamint a tudományos kutatáshoz szükséges eszközök előállítására érdekében vállalatokat tart fenn.

XV. FEJEZET

Éggyes intézkedések

48. §

Az Akadémia azon tagjai, akik a jelen alapszabályok elfogadásakor osztályelnöki tisztséget viselnek, az Akadémia elnökségének újjáaválasztásáig tiszteleti tagokként vesznek részt az elnökség munkájában.

49. §

Az Akadémiának azok a korábbi tagjai, akik az 1949. évben elfogadott alapszabályok alapján az Akadémia tanácskozó tagjaivá váltak, e címüket továbbra is használhatják.

50. §

(1) Az Akadémia alapszabályait a közgyűlés módosíthatja.

(2) Az alapszabályok módosítására az elnökségnek javaslatot tehet az Akadémia tíz olyan tagja, akiknek a közgyűlésen szavazati joga van. Az elnökség a javaslatot véleményével együtt a közgyűlés elé terjeszti.

(3) Az alapszabályok módosításáról a közgyűlés csak akkor határozhat, ha a szavazati joggal rendelkező tagok fele jelen van. A módosítást elfogadó határozathoz a jelenlevők kétharmadnyi szótöbbsége szükséges.

51. §

A közgyűlés által elfogadott és a Népköztársaság Elnöki Tanácsa által jóváhagyott alapszabályok képezik az Akadémia szervezeti és működési

szabályzatának és ügyrendjének alapját; ezt az elnökség, illetőleg az Akadémia elnöke hagyja jóvá.

*

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa az 1949. évi XXVII. számú törvény 4. §-ának (1) bekezdése alapján a Magyar Tudományos Akadémia alapszabályait a 14/1956. számú határozatával — 1956. év augusztus hó 21-én — jóváhagyta.